

قانون سازمان برق ایران

مصوب ۱۹ تیر ۱۳۴۶

ماده ۱- به منظور توسعه تولید - انتقال و توزیع نیرو، وزارت آب و برق موظف است با توجه به برنامه‌های اقتصادی و عمرانی کشور طرح‌های لازم و قطعی را تهیه و به موقع به اجراء بگذارد.

ماده ۲- وزارت آب و برق مکلف است پس از انجام مطالعات کافی کشور را از نظر تأمین برق بدون الزام به پیروی از تقسیمات کشوری به مناطق تقسیم نماید و برای تأمین برق آن به تدریج اقدام به تأسیس شرکت‌های برق منطقه‌ای بنماید.

تبصره - وزارت آب و برق می‌تواند بر حسب توسعه فعالیت و مقتضیات فنس، حدود مناطق و حوزه خدمات شرکت‌های برق منطقه‌ای را تغییر دهد.

ماده ۳- وزارت آب و برق منطقه‌ای می‌تواند شرکت‌های برق منطقه‌ای را به صورت شرکت‌های سهامی تشکیل دهد. اساسنامه شرکت‌هایی که با سرمایه دولت و یا با مشارکت شهرداری‌ها و یا مشارکت سرمایه‌های خصوصی تشکیل می‌گردد، با پیشنهاد وزارت آب و برق به تصویب کمیسیون‌های آب و برق و امور استخدام سازمان‌های آذاری مجلسین خواهد رسید.

ماده ۴- وزارت آب و برق در اجرائی وظایف خود می‌تواند هر قسمت از اختیارات خود را در حدود این قانون و با رعایت مقررات مربوط به شرکت‌های برق منطقه‌ای یا مؤسسات دولتی و یا شهرداری‌ها و یا شرکت‌های تعاونی روستایی تفویض نماید.

ماده ۵- از تاریخی که وزارت آب و برق برای هر منطقه اعلام می‌نماید؛ هیچ شخصی اعم از حقیقی و حقوقی نمی‌تواند بدون موافقت و کسب پروانه از وزارت آب و برق در توسعه یا ایجاد واحدها و بهره‌برداری تأسیسات تولید - انتقال و توزیع برقی به منظور مصرف در امور کشاورزی و صنعتی و تجاری اقدام نماید. در صورت تجلف وزارت آب و برق می‌تواند از شروع یا ادامه کار جلوگیری نماید. مقامات انتظامی موظف هستند با درخواست مأمورین مجاز وزارت آب و برق از ایجاد و بهره‌برداری این قبیل تأسیسات جلوگیری نمایند.

ماده ۶- کلیه مؤسسات برق موجود موظفند که پس از آگهی وزارت آب و برق ظرف سه ماه درخواست پروانه نمایند. وزارت آب و برق درخواست‌های مزبور را مورد رسیدگی قرار خواهد داد و برای مؤسسات ذیصلاحیت پروانه صادر خواهد نمود. در صورتی که این مؤسسات واجد صلاحیت فنی نباشند، یا پس از آگهی در ظرف مدت مقرر درخواست پروانه ننمایند و یا اجرائی برنامه‌ها و مقررات وزارت آب و برق را متعهد نشوند و بدان عمل ننمایند وزارت آب و برق می‌تواند کلیه مؤسسات و ابنیه مربوطه را با حضور دادستان محل یا نماینده او تحت اختیار گرفته و آن‌ها را تا مدت دو سال به صورت امانی اداره و پس از پایان مدت مقرر طبق ماده ۱۶ این قانون عمل کند.

تبصره ۱- مؤسسه برق عبارت از شرکت - بنگاه یا سازمانی است که به کار تولید یا انتقال یا توزیع به منظور خرید و فروش نیروی برق به طور عمده یا جزئی اشتغال داشته باشند؛ اعم از این که دولتی متعلق به شهرداری یا وابسته به آن خصوصی و مختلط باشد. مؤسساتی که در تاریخ تصویب این قانون به نحوی از اجزاء به امور تولید - انتقال - توزیع و یا فروش نیروی برق اشتغال دارند تا زمانی که وزارت آب و برق ادامه کار آن‌ها را مجاز بداند، مشمول مفاد این قانون می‌باشند.

تبصره ۲- منظور از پروانه در این قانون اجازه‌نامه ایست که از طرف وزارت آب و برق به منظور ایجاد و بهره‌برداری از تأسیسات تولید - انتقال - توزیع و فروش نیروی برق طبق شرایط معین صادر می‌شود.

ماده ۷- وزارت آب و برق مقررات لازم را برای طرز اداره مؤسسات برقی و بهبود وضع تولید - انتقال - توزیع و فروش نیروی برق وضع خواهد نمود. کلیه مؤسسات برق باید از مقررات مزبور تبعیت نمایند.

ماده ۸- وزارت آب و برق می‌تواند احتیاجات مؤسسات و یا شرکت‌های تابع برق را از لحاظ خدمات فنی و اداری یا رعایت قانون استخدام کشوری تأمین نماید و جهت آموزش فنی و اداری کارکنان مؤسسات مزبور در رشته‌های مورد نیاز ترفیحات لازم را معمول دارد.

تبصره - وزارت آب و برق یا مؤسسات و شرکت‌های تابع می‌توانند در قبال خدماتی که برای مؤسسات برق انجام می‌دهند کارمزدی معادل هزینه خدمات انجام شده تعیین و از مؤسسات مذکور دریافت دارند؛ وجود حاصل به مصرف هزینه‌های مربوط به انجام مقاصد مقرر در این ماده خواهد رسید.

ماده ۹- از تاریخ تصویب این قانون، اخذ هر نوع وجهی از مصرف‌کنندگان برق از قبیل وام و حق اشتراک حلق تعرفه و آیین‌نامه‌هایی خواهد بود که از طرف وزارت آب و برق تعیین و اعلام می‌شود.

تبصره ۱- تعرفه و آیین‌نامه‌های مذکور مشتمل بر جدول نرخ‌ها، مقررات و شرایط فروش برق، طرز احتساب بهای انواع مصارف و اصولی است که در انجام معاملات با مصرف‌کنندگان مورد عمل قرار خواهد گرفت.

تبصره ۲- مؤسسات برق تعرفه‌های مصوب را برای اصلاح عمومی آگاهی خواهند کرد.

ماده ۱۰- کلیه مؤسسات برق، مکلف به رعایت تعرفه مصوبه وزارت آب و برق خواهند بود. مسئولان مؤسسات برق در صورت تخلف، علاوه بر رد مال یا وجه مأخوذه به ذینفع، به پرداخت دو برابر آن به عنوان جریمه محکوم خواهند شد. در مورد تخلف از شرایط مقرر در دفعه اول به پرداخت پنج هزار ریال تا پنجاه هزار ریال و در دفعات بعد به پرداخت ده هزار تا یکصد هزار ریال جریمه نقدی محکوم خواهند شد.

تبصره ۱- آیین‌نامه مصرف جرایم اختصاصی مأخوذه به پیشنهاد وزارت آب و برق به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۲- گزارش کارکنان وزارت آب و برق که به موجب ابلاغ مخصوص وزیر آب و برق انتخاب و به دادسراها معرفی می‌شوند؛ ملاک تعقیب متخلفین و در حکم گزارش فسادین دادگستری خواهد بود و به تعقیب این متخلفین طبق بند (ب) از ماده ۵۹ قانون اسل داترسس کتفری به عمل خواهد آمد.

ماده ۱۱- عوارض شهرداری مصرف نیروی برق حداکثر یک ریال برای هر کیلووات ساعت خواهد بود که با توجه به مقتضیات و نیروی برق مصرفی شهرها بنا به پیشنهاد وزارت آب و برق و وزارت کشور و تصویب هیأت وزیران تعیین خواهد شد.

تبصره ۱- از تاریخ تصویب عوارض شهرداری به مصرف نیروی برق به وسیله هیأت وزیران تنصیر ۵۱ قانون بودجه سال ۱۳۳۴ و کلیه مقررات معابر با این قانون و مقررات مربوط به اخذ هرگونه عوارض از مصرف نیروی برق و با لوازم از وسایل تولید، انتقال و توزیع نیروی برق منفي است.

تبصره ۲- طرز اجرای این ماده و نحوه تأمین و تعیین هزینه روشنائی معابر به موجب این نامعای خواهد بود که در مدت ۶ ماه از طرف وزارت آب و برق کشور تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید. شهرداری‌ها برای هزینه روشنائی معابر غیر از عوارض مذکور در این ماده وجوه دیگری پرداخت نخواهند کرد.

تبصره ۳- کلیه عوارضی که به موجب تنصیر ۵۱ قانون بودجه سال ۱۳۳۴ دریافت گردیده بابت بهای مصرفی معابر و مؤسسات شهرداری احساب و بدهی شهرداری‌ها و شرکت‌های برق منلقه‌ای از این بابت نسبت به یکدیگر تصفیه شده تلقی خواهد شد.

تبصره ۴- در نقاطی که خارج از محدوده شهرها قرار دارد و فاقد شهرداری می‌باشد مبلغی به میزان عوارض مقرر در ماده ۱۱ این قانون به وسیله مؤسسه‌ای که برق آن محل را تأمین می‌کند از مصرف‌کنندگان دریافت و طبق نظر انجمن ده و تأیید بخشدار محل به مصرف روشنائی معابر خواهد رسید.

ماده ۱۲- کلیه مؤسسات و سازمان‌ها اعم از دولتی و خصوصی یا متعلق یا وابسته به شهرداری‌ها و یا مختلط که به نحوی از انحاء به تولید - توزیع - انتقال یا فروش نیروی برق اشتغال دارند و یا در امر احداث و توسعه تأسیسات برق به نحوی از انحاء اقدام و یا شرکت دارند موظفند از روش و تصمیمات متخذ و مقررات وزارت آب و برق پیروی نموده آن‌ها را به موقع اجرا بگذارند و آمار اطلاعاتی را که از طرف وزارت آب و برق خواسته می‌شود در اختیار آن وزارتخانه قرار دهند.

ماده ۱۳- افتتاح اعتبار استنادی یا ترخیص کالاهاى مربوط به تولید - انتقال و یا توزیع نیروی برق از گمرکات که از طرف اشخاص حقیقی یا حقوقی صورت بگیرد باید با موافقت وزارت آب و برق باشد.

ماده ۱۴- مجازات‌های مربوط به تخلفات و جریمه‌ها و به طور کلی ضمانت‌های اجرایی این قانون که باید بر مجازات‌های جنحه بزرگ باشد و در این قانون پیش‌بینی نشده بنا به پیشنهاد وزارتین آب و برق، دادگستری و تصویب کمیسیون‌های دادگستری مجلسین تعیین خواهد گردید.

ماده ۱۵- وزارت آب و برق مجاز است هر موقع لازم بداند تمام یا قسمتی از تأسیسات تولید - توزیع و انتقال نیروی برق متعلق به هر یک از مؤسسات برق را مورد بازرسی قرار دهد. مؤسسات مزبور موظفند نظریاتی را که وزارت آب و برق از لحاظ بهبود وضع فنی، مالی و اداری اعلام می‌کند اجراء نمایند.

ماده ۱۶- وزارت آب و برق، مؤسسات و شرکت‌های تابع می‌توانند در صورتی که احتیاج به خرید اراضی، ابنیه، مستحقات و تأسیسات تولید - انتقال و توزیع نیروی برق متعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی داشته باشند به شرح زیر خریداری و تصرف نمایند:

الف) تعیین بهای اراضی، ابنیه، مستحقات و تأسیسات تولید - انتقال و توزیع نیروی برق از طریق توافق بین دستگاه اجرایی و مالکین آن‌ها به عمل می‌آید و در صورت عدم توافق هیأتی مرکب از دادستان کل، وزیر آب و برق و مدیرکل ثبت یا نمایندگان آنان با توجه به نظر کارشناسان بهای اموال مورد بحث را تعیین خواهند کرد و رأی هیأت قطعی است.

ب) ملاک تعیین قیمت اراضی، ابنیه و مستحقات عبارت از بهای عادی مشابه آن‌ها واقع در حوزه عملیات در سال قبل از تاریخ تصویب طرح، بدون در نظر گرفتن منظور از خرید و تأثیر اجرای عملیات در قیمت‌ها خواهد بود.

ج) ملاک تعیین قیمت تأسیسات تولید - انتقال و توزیع برق در صورتی که تأسیسات مزبور طبق اصول فنی نگهداری شده باشد، بهای خریداری تأسیسات مزبور را در آغاز کار، پس از کسر مبالغ مربوط به استهلاک، طبق جدول منضم به این قانون خواهد بود. در مواردی که صحت استهلاک سببی شده باشد ولی تأسیسات مذکور قابل استفاده باشند وزارت آب و برق مؤسسات و شرکت‌های تابع می‌توانند تأسیسات مزبور را به بهایی که از ده درصد قیمت خرید اولیه تجاوز نکند طبق نظر کارشناس خریداری نمایند. بهای خریداری تأسیسات مزبور در آغاز کار باید متکی به استاد مشته باشد و در صورت فقد اسناد یا قابل اعتماد نبودن اسناد کارشناس بهای خرید اولیه را با توجه به مشابه آن در تاریخ تعیین خواهد نمود.

د) در صورتی که تأسیسات مورد خریداری مطابق اصول فنی نگاهداری نشده باشد بر مبنای فوق‌الذکر ارزیابی شده و کسر قیمت حاصله در نتیجه عدم نگاهداری طبق اصول فنی از طرف کارشناس تشخیص و از بهای مقرر کسر خواهد شد.

ه) بهای املاک مزروعی و باغات و قلمستان‌ها طبق بند ب تعیین و با رعایت ماده ۵ قانون طرز تقویم و تمکک اراضی مورد نیاز سد لتیان به مالک و کشاورزان پرداخت خواهد شد.

و) نسبت به املاک موقوفه طبق مقررات فوق عمل خواهد شد و در صورتی که فروش آن‌ها مجاز نباشد به طریق اجاره طویل‌مدت استفاده خواهد شد.

ز) در صورتی که مالک به انتقال ملک و متولی موقوفه به اجاره دادن و تحویل آن رضایت ندهد دادستان محل با رعایت مقررات این قانون از طرف او سند انتقال و یا اجاره ملک مورد نظر را پس از سربرین قیمت یا مال الاجاره پنج سال در سندیک ثبت اسناد امضاء و در مدت یک ماه به تخلیه قطعی ملک اقدام می‌نماید و در هر حال عدم توافق متولیان موقوفه به اجاره و یا منبع مال الاجاره مانع عملیات وزارت آب و برق نیست.

تبصره ۱- در موارد ضروری، با تصویب وزیر آب و برق انجام تشریفات ارزیابی و پرداخت بهای خرید مانع تصرف و انجام کار نیست.

تبصره ۲- بهای تأسیسات متعلق به شهرداری‌ها به شهرداری‌ها به شرح فوق ارزیابی خواهد شد؛ ولی به جای پرداخت نقدی شهرداری مربوط معادل ارزش تأسیسات و یا سهام خود در شرکت برق منطقه‌ای شریک شده و سهام خواهد داشت.

ماده ۱۷- در مواردی که از طرف وزارتخانه و مؤسسات دولتی و یا شهرداری‌ها امتیاز یا اجازه‌ای به اشخاص حقیقی و یا حقوقی جهت تولید - توزیع و فروش برق داده شده باشد وزارت آب و برق از تاریخ تصویب این قانون جانشین امتیازدهنده و یا اجازه‌دهنده خواهد بود.

ماده ۱۸- وزارت آب و برق و مؤسسات و شرکت‌های تابع آن مجاز می‌باشند در صورت لزوم در معابر عمومی شهرها و حريم اماکن، مستعلات و املاک به نصب تأسیسات انتقال و توزیع نیروی برق اقدام نمایند و همچنین می‌توانند از دیوارهای مستعلات و اماکن خصوصی که مشرف به معابر عمومی می‌باشد و زمین‌های زراعتی تا آنجایی که صرفاً موجب خرابی و سلب استفاده متعارف از املاک مردم نشود به منظور نصب وسایل انتقال و توزیع (از قبیل پایه - مقبره - جمبه انشعاب - پایه چراغ و امثالهم) و همچنین عبور کابل خطوط برق مجازاً استفاده کند رعایت حريم خطوط انتقال و توزیع نیروی برق از طرف مالکین الزم است. در صورتی که مالک بخواهد در

تعمیر، تعمیر یا تجدید ساختمان اقدام نماید که مستلزم تعمیر محل وسایل انتقال و توزیع برق باشد وزارت آب و برق مکلف است فوراً نسبت به تعمیر محل وسایل انتقال و توزیع نیروی برق اقدام نماید.

تبصره ۱- در صورتی که اراضی واقع در خارج از محدوده شهرها که در مسیر خطوط انتقال و توزیع نیروی برق و نصب پایه‌ها قرار می‌گیرد؛ مستحقات و اعیانی وجود داشته باشد که بر اثر احداث خطوط انتقال و توزیع نیروی برق و نصب پایه‌ها از بین برود و یا خسارتی به آن‌ها وارد شود، وزارت آب و برق مؤسسات و شرکت‌های تابعه آن باید خسارت مالک اعیانی را به ترتیب مذکور در ماده ۱۶ این قانون جبران نمایند؛ بدون این‌که وقفه‌ای در کارهای احداث خطوط انتقال و توزیع برق ایجاد شود.

تبصره ۲- حریم خطوط انتقال و توزیع نیروی برق اشم از هوایی و زیرزمینی با توجه به ولتاژ برق یا پیشنهاد وزارت آب و برق و تصویب هیأت وزیران تعیین خواهد شد.

ماده ۱۹- در صورتی که در مسیر خطوط هوایی نیروی برق درختانی باشد که ایجاد مخاطرات فنی نمایند وزارت آب و برق و مؤسسات و شرکت‌های تابع آن می‌توانند اقدام به هرس یا قطع درختان نمایند بهای درختان قطع شده طبق ماده ۱۶ این قانون پرداخت خواهد شد.

ماده ۲۰- شرکت‌های برق منطقه‌ای و مؤسسات وابسته به وزارت آب و برق که تا این تاریخ تشکیل یافته‌اند از تاریخ تشکیل تا مدت ۱۵ سال پس از اجرای این قانون، شرکت‌ها و مؤسسات برق مزبور که بعداً تأسیس می‌شوند از تاریخ تأسیس برای مدت ۵ سال از پرداخت مالیات معاف خواهند بود.^(۱)

ماده ۲۱- شرکت‌های برق منطقه‌ای که به سرمایه دولت تشکیل یافته و یا وزارت آب و برق در آن‌ها سهام می‌باشد نسبت به سرمایه دولت از پرداخت حق‌الثبت شرکت‌ها معاف خواهند بود.

ماده ۲۲- آن قسمت از قوانین و آیین‌نامه‌ها و مقررات که با مفاد این قانون مغایرت دارد ملغی است.

ماده ۲۳- آیین‌نامه‌هایی که برای اجرای این قانون ضروری است؛ با پیشنهاد وزارت آب و برق و تصویب هیأت وزیران به موقع اجراء گذاشته می‌شود.

۱. قانون اصلاح ماده ۲۰ قانون برق ایران مصوب ۳۰ مرداد ۱۳۴۲.

ماده واحده - صددرصد درآمد مشمول مالیات شرکت‌های آب و برق منطقه‌ای وابسته به وزارت نیرو که تا این تاریخ تشکیل یافته‌اند از تاریخ انقضاء مدت معافیت موضوع ماده ۲۰ قانون برق ایران مصوب سال ۱۳۴۶ لغایت سال ۶۷ از پرداخت مالیات معاف می‌باشند. همچنین شرکت‌های آب و برق منطقه‌ای که بعداً تأسیس می‌گردند تا پایان سال ۶۷ مشمول معافیت مقرر در این قانون خواهند بود.